

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “БІЛОКІНЬ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 14298/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

18 червня 2009 року

Це рішення стане остаточним відповідно до умов пункту 2 статті 44 Конвенції. Текст рішення може зазнати редакційної правки.

У справі «Білокінь проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Рената Ягер (Renate Jaeger),

Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),

Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,

Станіслав Шевчук (Stanislav Shevchuk), *суддя ad hoc*,

та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,

після обговорення за зачиненими дверима 26 травня 2009 року,

виносить таке рішення, що було прийняте в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (№ 14298/06), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) шістьма громадянами України: пані Єфросинією Семенівною Білокінь, пані Оленою Олександрівною Шебітько, п. Анатолієм Івановичем Шебітьком, п. Петром Івановичем Шебітьком, п. Сергієм Івановичем Максименком та пані Наталією Дмитрівною Максименко (далі — заявники) 17 березня 2006 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Ю. Зайцевим.

3. 29 квітня 2008 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію Уряду. Відповідно до положень пункту 3 статті 29 Конвенції він також вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

І. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Пані Єфросинія Семенівна Білокінь народилась у 1925 році, пані Олена Олександрівна Шебітько — у 1972 році, п. Анатолій Іванович Шебітько — у 1973 році, п. Петро Іванович Шебітько — у 1967 році, п. Сергій Іванович Максименко — у 1965 році та пані Наталія Дмитрівна Максименко — у 1963 році. Усі заявники проживають у селі Судіївка Полтавської області.

А. Провадження у справі за позовом до колективного сільськогосподарського підприємства ім. Ілліча

5. 26 липня 2001 року Полтавський міський суд (далі — міський суд) задовольнив позов заявників до колективного підприємства та зобов'язав відповідача повернути всім заявникам певне сільськогосподарське обладнання вартістю 13 382 грн¹. Суд також присудив заявникам 180 грн² відшкодування судових витрат.

6. 17 жовтня 2001 року міський суд за клопотанням заявників змінив спосіб виконання рішення та зобов'язав боржника сплатити їм 13 382 грн замість повернення обладнання на цю суму. З метою забезпечення позову суд виніс ухвалу про накладення арешту на зазначене обладнання.

7. 9 листопада 2001 року було відкрито виконавче провадження.

8. У квітні 2002 року державна виконавча служба наклала арешт на обладнання боржника.

9. У невизначену дату рішення було виконано частково, заявникам було сплачено 2000 грн³ (кожен отримав по 333 грн⁴).

10. Жодних подальших заходів щодо виконання судового рішення вжито не було.

¹ Приблизно 2888 євро.

² Приблизно 40 євро.

³ Приблизно 437 євро.

⁴ Приблизно 73 євро.

В. Провадження за скаргою на дії державної виконавчої служби

11. Заявники звернулись до міського суду зі скаргою щодо бездіяльності державної виконавчої служби.

12. 21 листопада 2002 року міський суд визнав цю скаргу обґрунтованою та зобов'язав державну виконавчу службу прискорити продаж вилученого майна.

13. У 2004 році заявники звернулись до Жовтневого районного суду м. Полтави (далі — районний суд) з позовом до державної виконавчої служби, вимагаючи відшкодування завданої шкоди.

14. 5 серпня 2004 року районний суд задовольнив позов заявників та зобов'язав державну виконавчу службу сплатити заявникам 11 562 грн⁵, тобто залишок від загальної суми відшкодування, присудженого рішенням від 26 липня 2001 року, а також кожному з них по 1000 грн⁶ відшкодування моральної шкоди. Рішення суду не було оскаржене і набрало законної сили. Зазначене рішення залишається невиконаним через відсутність коштів у боржника.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

15. Відповідне національне законодавство викладено у справі «Ромашов проти України» (*Romashov v. Ukraine*, № 67534/01, пп. 16–19, рішення від 27 липня 2004 року).

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ СТАТЕЙ 6 ТА 13 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

16. Заявники скаржились на тривале виконання рішень від 26 липня 2001 року та 5 серпня 2004 року. Вони посилалися на статтю 13 Конвенції та статтю 1 Першого протоколу.

17. Суд вважає за доцільне розглянути скаргу заявників за пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу, відповідні положення яких передбачають таке:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...»

A. Щодо прийнятності

1. Статус жертви заявників у зв'язку з невиконанням рішення від 26 липня 2001 року

18. Уряд висунув заперечення стосовно статусу жертви заявників у справі, стверджуючи, зокрема, що підстави претендувати на статус жертви від стверджуваного порушення у зв'язку з невиконанням рішення суду від 26 липня 2001 року заявники втратили 5 серпня 2004 року, коли районний суд не лише визнав наявність порушення, а й присудив кожному з них по 1000 грн відшкодування відповідної моральної шкоди.

19. Суд знову повертається до своєї прецедентної практики при вирішенні таких питань, згідно з якою заявник вважається таким, що втратив статус жертви, якщо органи державної влади прямо або по суті визнали наявність порушення Конвенції і після цього забезпечили відповідне відшкодування. Щоб визнати, чи може особа і далі претендувати на статус жертви від стверджуваного порушення Конвенції, Суд має *ex post facto* розглянути ситуацію цієї особи. Як Суд уже зазначав у рішеннях щодо тривалості провадження у справі, важливим є питання про те, чи одержала особа відшкодування за заподіяну шкоду, співрозмірне зі справедливою сатисфакцією, передбаченою статтею 41

⁵ Приблизно 1857 євро.

⁶ Приблизно 160 євро.

Конвенції (див., серед інших джерел, справу «*Коцярелла проти Італії*» (*Cocchiarella v. Italy*), № 64886/01, пп. 71–72, ECHR 2006-V).

20. Повертаючись до справи, що розглядається, Суд зазначає, що національні органи державної влади справді визнали, що не було забезпечено виконання рішення суду, про яке йдеться, і кожному заявникові було присуджено відшкодування моральної шкоди у розмірі 1000 грн (приблизно 160 євро). Суд вважає, що за існуючих обставин справи така сума відшкодування є недостатньою, тим більше, що її так і не було сплачено заявникам. Тому вони і досі можуть претендувати на статус «жертви» через тривале невиконання рішення суду від 26 липня 2001 року.

21. Тому заперечення Уряду має бути відхилено.

2. Невичерпання національних засобів юридичного захисту щодо невиконання судового рішення від 5 серпня 2004 року

22. Стосовно вичерпання національних засобів юридичного захисту Уряд висунув заперечення, подібні до тих, які Суд вже відхиляв у низці справ (див., наприклад, ухвалу у справі «*Сокур проти України*» (*Sokur v. Ukraine*) від 16 грудня 2003 року, № 29439/02).

23. Суд не бачить підстав відходити від своєї практики в цій справі та відхиляє ці заперечення Уряду.

24. Суд зазначає, що скарга не є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Щодо суті

25. Суд зазначає, що остаточне рішення Полтавського міського осуду від 26 липня 2001 року було частково виконано у квітні 2002 року, коли кожен одержав 333 грн, що становить приблизно 15 % від суми заборгованості. Решта суми відшкодування за рішенням суду залишається невиплаченою вже протягом майже семи років і шести місяців. Рішенням суду від 5 серпня 2003 року визнано, що відповідальність за цю затримку несе державна виконавча служба. Крім того, протягом чотирьох років і шести місяців залишається невиконаним і саме рішення від 5 серпня 2004 року в частині, що стосується відшкодування заявникам моральної шкоди, заподіяної тривалим невиконанням рішення суду від 26 липня 2001 року.

26. Суд повторює, що вже визнавав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу у багатьох справах, у яких порушувалися схожі питання (див., наприклад, згадане вище рішення у справі «*Ромашов проти України*», пп. 45–46). Суд не бачить підстав відхилятися від своєї практики в цій справі.

27. Розглянувши всі наявні матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатного переконати його дійти іншого висновку у цій справі.

28. Отже, Суд визнає, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

29. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

30. Кожен із заявників вимагав 6500 євро відшкодування матеріальної шкоди та 5500 євро відшкодування моральної шкоди.

31. Уряд оскаржив ці вимоги.

32. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд вважає, що Уряд повинен сплатити заявникам заборгованість за рішенням суду від 5 серпня 2004 року щодо відшкодування заподіяної їм матеріальної шкоди. Суд також призначає кожному по 1100 євро відшкодування моральної шкоди.

Б. Судові витрати

33. Заявники не надали окремої вимоги за цим пунктом, тому Суд не присуджує відшкодування судових витрат.

С. Пеня

34. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- 1.** *Оголошує* заяву прийнятною.
- 2.** *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.
- 3.** *Постановляє*, що мало місце порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.
- 4.** *Постановляє*, що немає необхідності розглядати окремо скаргу заявників за статтею 13 Конвенції.
- 5.** *Постановляє*, що:
 - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявникам борг, який належить їм за рішенням суду від 5 серпня 2004 року, та сплатити кожному по 1100 (тисячі сто) євро відшкодування моральної шкоди плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з цієї суми. Цю суму має бути конвертовано у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.
- 6.** *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 18 червня 2009 року згідно з пунктами 2 та 3 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар секції

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова секції